

31 Oktober - Hervormingsdag.

In de kerkorde van de PKN staat het zonder nadere toelichting,- de kerk gedenkt de dag der hervorming. Het was en is dan ook niet onbelangrijk wat er in de Reformatie gebeurde. De Schriften gingen open voor het gewone kerklid. En hij of zij kon door kennis te nemen van wat geschreven stond, ongehinderd door kerkelijke voorschriften, dogma's - het geschrevene zelf interpreteren en opnemen in eigen geloofsbeleving.

Voor de sadduceeën in onze evangeliëlezing was de Thora, bestaande uit de vijf boeken van Mozes, de heilige Schrift waarin zij zich voor hun denken, geloven en handelen oriënteerden..

En waren - anders dan de farizeeën - wars van nieuwe ontwikkelingen in de joodse geloofstraditie. Zoals bv. het geloof in de opstanding uit de dood., dat in de traditie opkwam na de opstand van de Makkabeeën in de tweede eeuw voor het begin van onze jaartelling.

Tijdens die opstand waren zeven broers als martelaar gestorven. In het geloof dat zij door hun trouw aan de Thora door God in zijn heerlijkheid zouden worden opgenomen. Hun geloof was voor vele Joden de aanzet om ook voor zichzelf in de opstanding uit de dood te geloven na een leven van trouw aan de Thora.

In de ogen van de sadduceeën werpt dat nieuwe geloof een probleem op voor de aanhangers daarvan.

En komen bij Jezus - van wie ze blijkbaar vermoeden dat Hij meer in de lijn van de farizeeën denkt - met het voorschrift van Mozes dat wanneer iemand sterft zonder nakomelingen, zijn broer met zijn weduwe moet trouwen om bij haar kinderen voor de overleden broer te verwekken, zodat diens naam onder Israël blijft voortleven.

Geeft dat voorschrift niet probleem voor wie gelooft in de opstanding uit de dood.

Ze leggen het Jezus voor.

Er waren eens zeven broers (een subtiële verwijzing naar de zeven broers uit de Makkabese opstand?).

Na de dood van de eerste, die stierf zonder nakomelingen, zijn de andere zes broers achtereenvolgens met zijn weduwe getrouwd geweest om voor de eerst overleden broer nakomelingen te verwekken.

Tot zover geen probleem.

Maar als na die broers ook de vrouw gestorven is en zij én de broers staan op uit de dood bij de opstanding, van wie is zij dan de vrouw?

Jezus neemt de door de sadduceeën opgeworpen probleemstelling serieus.

Begint met er op te wijzen dat het denken over een opstanding van de doden een andere benadering vraagt dan die van de sadduceeën. Dat je niet moet uitgaan van deze door ons gekende werkelijkheid. Onze gekende werkelijkheid is niet bepalend voor de wijze waarop je over de grens voorbij moet denken.

De bestaanswijze van deze wereld is niet maatgevend voor wat je wel of niet gelooft, voor wat je wel of niet kunt geloven.

Hoe je op die door de sadduceeën ingebrachte casus reageert, maatgevend is daarvoor de God in wie jij gelooft.

Jezus volgt de sadduceeën door zich voor zijn visie te baseren op de Thora. Daarin staat het verhaal waarin de Eeuwige op een vraag van Mozes zijn identiteit prijsgeeft in een Naam. En voegt er aan toe, dat die Naam hoort bij de God van Abraham, bij de God van Izaak en bij de God van Jakob. En dat Hij voortaan met die Naam in de komende generaties wil worden aangeropen.

In die Naam ligt de belofte opgesloten van 'ik ben die Ik ben', 'Ik zal er zijn die Ik zijn zal', 'Ik ben er bij'.

En we realiseren ons dat de Eeuwige met die Naam zich in dat oude verhaal uit de Thora verbindt met mensen die er in de begrippen van onze werkelijkheid niet meer zijn, uit de tijd.

In de visie van Jezus berust dat blijkbaar op een vergissing, ze zijn – verbonden met de Naam van de Eeuwige – opgenomen in Zijn heerlijkheid.

Voor Hem in zijn werkelijkheid zijn ze nog realiteit. In Hem leven ze, opgenomen in dat grote, goddelijke geheim van de ontferming van de Eeuwige.

Want dat is toch het geheim dat ons wordt onthuld als de Eeuwige zijn identiteit prijsgeeft in de Naam waarmee Hij sinds de dagen van Mozes gekend wil zijn en aangeropen wil worden?

In die Naam gaat immers schuil wat Hij in de Sinaïwoestijn vanuit de brandende doornstruik Mozes onthulde? NI. dat Hij vanuit de hemel de ellende gezien had waaronder zijn volk in Egypte gebukt ging, Hij hun jammerklachten had gehoord, en daarom was afgedaald om hen uit de macht van de Egyptenaren te

bevrijden.

Die onthulling, die bekentenis zo u wilt, gaat verborgen in die Naam, geschreven met slechts vier medeklinkers, JHVH.

Wie durft, wie wil nog ontkennen dat de identiteit van de Eeuwige ligt in Zijn ontferming?

En mag ik uit Jezus' reactie op de probleemstelling van de sadduceeën niet opmaken dat wat Hem betreft die ontferming niet begrensd wordt door de tijd van onze werkelijkheid? Zo min die brandende doornstruik in de Sinaïwoestijn verteerde, zo min geldt dat de ontferming van de God met die specifieke Naam! Die is eindeloos, van eeuwigheid tot eeuwigheid,- zowel voor de mensen die er geweest zijn als voor de mensen die er zijn, vandaag en voor wie er zullen zijn, morgen!

Maatgevend voor hoe we denken over leven na de dood, over opstanding uit de doden, de werkelijkheid waarin we hier en nu leven is dat niet.

Bepalend is wie voor jou God is!

Voor Jezus was dat de God die gekenmerkt kan worden door zijn ontferming. Hoe zou de tijd, onze tijd dan voor Hem maatgevend zijn?

Zijn Naam draagt onze gedachten, onze voorstellingen, onze verbeelding toch voorbij de grenzen aan de tijd, aan onze tijd?

Toen Marcus in de jaren zeventig van de eerste eeuw van onze jaartelling, na de door de Romeinen neergeslagen Joodse Opstand begon aan het schrijven van zijn evangelie, gaf hij dat als titel mee "begin van het evangelie van Jezus Christus, zoon van God". Iemand 'zoon van God' noemen doe je niet zo maar. Daar gaat de ontdekking aan vooraf dat je in die iemand sporen van de Eeuwige hebt herkend.

En die door hem in Jezus ontdekte sporen van de Eeuwige heeft Marcus weergegeven in zijn evangelieverhalen.

Ook in dat van vanmorgen.

Daarin klinkt de echo uit dat oude verhaal uit de joodse geloofstraditie met de Naam, die een belofte inhoudt voor hier en nu, én voor de grens voorbij.

Daarover meer zeggen dan wat die Naam ons zegt, de werkelijkheid waarin wij leven schiet te kort. Daarin is geen ervaring om te beschrijven wat ons aan de overzijde te wachten staat.

We moeten ons behelpen. Met beelden, met verbeelding.

Wie dan gelijk heeft?

De sadduceeën met hun afwijzing van een geloof in de opstanding?

Jezus, omdat Hij gelooft in de God die van generatie op generatie aangeropen wil worden bij zijn Naam, waarin opgenomen de namen van mensen die er ooit waren, maar uit de tijd?

Maar als geloven een zaak is of wordt van gelijk of geen gelijk hebben,- hoe treurig is het dan met dat geloof gesteld.

Geloven is toch bedoeld om er door op te ademen?

Dat het je richting geeft in het leven van alle dag?

Dat het je koers bepaalt?

Dat het je grond onder je voeten geeft in een God, door niemand ooit gezien, maar door velen vermoed, wiens geheim door kwam in het leven van een zekere Jezus van Nazareth. En dat geheim is zijn ontferming!

Die grond komen we ook tegen in de voor deze zondag gekozen Oudtestamentische lezing. Daarin rekent Job af met zijn vrienden die zich als zijn kwelgeesten gedragen door er op te blijven hameren dat hij schuldig moet zijn aan de rampspoeden die over hem gekomen zijn, en hij zelf er zo ellendig aan toe dat het eigenlijk niet was om aan te zien.

Niet alleen weigert Job zichzelf schuldig te verklaren.

Ook legt hij de schuld niet bij God.

Want in zijn beeld van wie God is staat hoog genoteerd diens ontferming, ik weet: mijn redder leeft.

Daar houdt hij zich aan vast!

Wie niet?

